

راهکارهای مدیریت منابع آب در مواجهه با خشکسالی

فاطمه تبری^۱

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد عمران گرایش سازه دانشگاه رازی کرمانشاه st809335@gmail.com

چکیده

آب، اصلی ترین و مهم ترین موضوعی است که در قرن حاضر مورد توجه همگان قرار گرفته و به دلیل عدم وجود توازن بین میزان تأمین آب و میزان مصرف آن این موضوع را می توان جزء بحران آفرین ترین مباحث این روزها دانست. عواملی مثل افزایش روز افزون جمعیت کره زمین، خشکسالی های پیاپی، بهره برداری و برداشت غیر اصولی از منابع آبی باعث لطمه خوردن به ذخایر موجود شده و بحرانی را به نام خشکسالی را به دنبال دارد. با توجه به این که میزان بارندگی در کشور ما تقریباً یک سوم میانگین جهانی است، باید با دیدی واقع بینانه تر به مقوله خشکسالی در ایران نگاه کرد. واضح است که این پدیده نه تنها روی کشاورزی بلکه سایر بخش های زندگی تمامی موجودات زنده اعم از گیاهان، جانوران و انسان ها تاثیر مستقیم دارد در این مقاله ابتدا به تعریف خشکسالی و عوامل تاثیر گذار بر آن و سپس راهکارهای برون رفت از آن پرداخته خواهد شد.

کلمات کلیدی: منابع آب، مدیریت بحران، خشکسالی، مصرف بهینه

مقدمه

آب یکی از ضروری ترین منابع طبیعی برای انسان و موجودات و در عین حال، بحرانی ترین منبع طبیعی در جهان است که کمبود شدید آن یک نگرانی و چالش جدی جهانی در حال حاضر و آینده محسوب می شود در آینده نزدیک بسیاری از مناطق دچار کم آبی یا خشکسالی شدید خواهند شد. این مساله در کشوری نظیر ایران که در کمربند خشکی دنیا قرار گرفته و بسیاری از مناطق آن به صورت خشک و نیمه خشک می باشند، دارای اهمیت دوچندان است متوسط بارندگی در کشور حدود ۲۸۰ میلی متر می باشد که حدود یک سوم میزان بارندگی سالانه در جهان است؛ از این میزان نیز ۵۷ درصد بارندگی خارج از فصل بوده و امکان استفاده از آن در بخش کشاورزی وجود ندارد این موضوع در شرایطی است که خشکسالی های اخیر در کشور سبب کاهش منابع آب قابل دسترس شده، به طوری که منابع آب های سطحی و زیرزمینی به مقدار قابل توجهی کاهش پیدا کرده است نگاه اجمالی به تجربه های سالهای اخیر نشان می دهد که از عوامل محدودکننده منابع آبی در ایران، دیدگاه مدیریتی با هدف تأمین و تخصیص آب در هر شرایط بوده است. برای سالیان پی در پی برنامه ریزان منابع آب ضمن ساده نگری به مسائل مرتبط با تقاضای آب، بر این عقیده بوده اند که مشکلات و مسائل عمده بخش آب، از جمله کم آبی، در رابطه با عرضه آن می باشد. افزایش مصرف آب در طول زمان متأثر از افزایش جمعیت، بالا رفتن سطح بهداشت عمومی، رشد فعالیتهای کشاورزی و توسعه اقتصادی و اجتماعی، لزوم نگرش به سوی تقاضا برای آب در مقیاسهای جهانی، منطقه ای و در مقیاس ملی را امری اجتناب ناپذیر کرده است. از طرفی فرآیند عرضه آب به علت مرتبط بودن با قوانین هیدرولوژیک و اصول مهندسی نسبت به مسائل تقاضا برای آب که به متغیرهای زیادی وابسته بوده و مرتبط با نیازها